

Од планирана три дела „Новосадског омнибуса“, рађеног према прозним делима Слободана Тишме, Фрање Петриновића и Ђорђа Писарева, пре два дана су прва два дела доживела своју праизведбу на Камерној сцени Српског народног позоришта у Новом Саду.

„Појачало и гитара“ Слободана Тишме, први део омнибуса, драматизована је прича из његове збирке „Урвидек“, што је кованица од мађарског назива Ујвидек за Нови Сад спојеног са именом најстаријег познатог града, по имену Ур. Прича је то о једној свакодневици омеђеној неснађеношћу 36-огодишњака, још увек зависног од родитеља, свакодневици испуњеној амбивалентним односима, неминовним у тако закаснелом суживоту, и релативног спаса од закоченог живота, који долази откривањем инструмента, у овом случају гитаре и појачала. Без обзира на повелико кашњење и у тој области, свирање се осваја, и отвара један мали прозор из устајалог живота. Редитељка Ивана Јаношев, уједно ауторка драматизације, спојила је – свесно или несвесно – два приступа. Први, храбрији и успешнији, ослања се на атмосферу ослушкивања звукова у том стану, чији заробљеници се више чују него што се виде. Отац и остарели син у сталном сукобу, мајка која трчкара између једног и другог, очева вика, родитељске свађе или дахтања иза зида, мајчини хистерични кораци, агонични дах оца оболелог од рака плућа, звук упаљача који независно од болести стално шкљоца, и коначно све побеђено прегласним звуком гитаре и појачала. То су делови моћно потресни, захваљујући надахнутој режији, као и снажно сугестивној глуми Мирослава Фабрија као љутитог и гневног оца, Јована Живановића као дефанзивног сина и Сање Микитишин као унезверене, истраумиране мајке.

Међутим сцене које се сударају са поменутиим своде се на препричавање и илустрацију. Односи се на писма пријатеља којима стижу позиви за излазак из тог породичног лимба, како се показује позиви у такође неуспешно, као и на упознавање са девојком са којом ће на кратко бити остварен сан о сопственом бенду.

Други део омнибуса наставља се директно на овај први. Готово једина два лика су муж и жена, њихов променљив, скоковит, од љубави до мржње, па до сажалења путујући однос током 16 година, пратећи линију извучену из романа „Грамматика поремећаја“ Фрање Петриновића. И овде је редитељ, Давид Алић, уједно и аутор драматизације. Двоје младих глумаца, Вукашин Ранђеловић и нарочито Миа Симоновић, у снажном брију, уз сталне промене, енергично и тачно носе тај однос, исповедно, обраћајући се публици као психијатру, или просто блиској особи пред којом се ништа не крије, улазећи паралелно са тим и у директна сучељавања. И овде је мушкарац дефанзиван, неуспешан и неснађен, само што у првом делу преко пута себе има ауторитативног и агресивног оца у завршној фази њиховог односа, док је у другом делу реч о жени чији се однос мења током дужег периода. Завршна реч оба дела је – љубав. Љубав поред свега, поред свих увреда, ружних речи, неразумевања и неспоразума.

„Појачало и гитара“ и „Грамматика поремећаја“ граде складну целину, не само због завршног тона оба дела, и одличног сценографског решења Андреје Рондовић. Новосадски је то омнибус, и не зато што су писци Новосађани – мада локална припадност као почетна одредница неког пројекта није занемарива вредност – већ зато што проза на којој су представе настале снажно маркира дух времена и дух простора, и кроз издвојене судбине даје много ширу слику једног друштва. Утолико ће бити занимљивије видети завршницу омнибуса, „Велика очекивања“ Ђорђа Писарева, чија се премијера очекује у марту.

На сваки начин реч је о хвале вредном репертоарском потезу СНПа, који овим пројектом на сцену изводи три млада редитеља и неколико сасвим младих глумаца.

Александра Гловацки
Радио Београд 2, 14.02.20.
Емисија „Културни кругови“